

Чонатаева Мээримай Салижановнанын “Кыргыз Республикасында аялдардын эмгегин укуктук жөнгө салуу” аттуу темадагы 12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты илимий даражасын изденип алуу учун жазылган диссертациясына

П И К И Р

Чонатаева Мээримай Салижановнанын илимий иши актуалдуу темада жазылгандыгы талашсыз. Кыргызстандагы аялдардын эмгегин туура уюштуруу жалпы мамлекеттик маанидеги маселе, аны ийгиликтүү ишке ашыруудан эркектер менен аялдардын тең укуктуулугунун эң эле маанилүү маселелери чечилет. Буга байланыштуу дүйнөнүн бардык өлкөлөрүндө аялдардын эмгекке болгон укуктарын иретке салуу абдан актуалдуу көйгөйлөрдүн бири жана ал кошумча жөнгө салууну талап кылат.

Алардын алсыз жыныс катары физиологиялык өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен аялдар үчүн эмгектин дифференциялаштырылган нормаларын иштеп чыгуунун зарылчылыктары келип чыгат. Мына ушул себептен дагы Кыргыз Республикасынын эмгек мыйзамдарына аялдардын эмгектерин жеңилдетүү боюнча бир топ нормативдик актылар киргизилген. Аялдардын эмгегин жеңилдетүүнүн, жумуш убактысын кыскартуунун кагаз бетинде гана калбастан толугу менен турмушка ашырылуусу азыркы учурда бүткүл дүйнөлүк укук таануучулардын көңүлүн өзүнө буруп келет.

Эл аралык эмгекти уюштуруу уюмунун (МОТ) ишмердүүлүгүндө дагы иштеген аялдардын көйгөйлөрү глобалдык маселелердин курамдык бир бөлүгү экендигине мисал болот. Аялдар маселеси үй-бүлөгө гана эмес жалпы коомго, тарбияга тиешелүү маселе жана ал мамлекеттин ички саясатын иштеп чыгууда жана аны турмушка ашырууда дыкат эске алынууга тийиш.

Буга байланыштуу бардык мамлекеттерде эркектер менен аялдардын окшош эмгектерине бирдей акы төлөө, алардын алсыздыгынан жана назиктигинен пайдаланбоо, жалпы эле аялдарга карата зордук-зомбулук жана дискриминацияны түп тамырынан жок кылуу боюнча мамлекеттик деңгээлде көңүл бурулуусу зарыл.

Диссертациялык изилдөөдө камтылган маселелер теориялык-укуктук багытта жетишээрлик изилденилген эмес. Ошондуктан аялдарды жумушка алуу, жумуштан четтетүү, жумуш мезгилинде аларга ар түрдүү себептер боюнча убактылуу иштен бошонуп туруу боюнча уруксат берүү, аялдар үчүн ыңгайлуу болгон мезгилдерде аларга эмгек өргүүсүн берүү (трудовой отпуск) жана ошондой эле алардын үй-бүлөлүк милдеттерин аткаруусуна жолтоолук жаратпоо боюнча эмгекке болгон укуктук нормаларды жогорку деңгээлде иштеп чыгуу мамлекеттин ишмердүүлүгүндөгү башкы милдеттерден болуп саналат.

Диссертант **Чонатаева Мээримай** тарабынан сунушталган диссертациялык изилдөөнүн предмети болуп Кыргыз Республикасында аялдардын эмгегин укуктук жөнгө салуучу мыйзамдык нормалардын мазмунун анализдөө.

Диссертациялык изилдөөнүн илимий жаңылыгы ата мекендик укук илиминде Кыргыз Республикасынын эмгек укугунун бир катар ченемдерин аялдардын эмгегине карата эмгек укугунун жеке институттарынын мисалында биринчи жолу теориялык-укуктук жактан изилдөө болуп саналат.

Диссертациялык изилдөөдө укуктук өңүттөгү теориялык жана практикалык маселелер айкалыштырыла каралган. Ар кандай укук нормалары мыйзамдарда каралганы менен иш жүзүндө максатына жетпесе пайдасыз буюм сыяктуу ордунан жылбай кала берет. Диссертацияда аялдардын эмгегине жана эмгекке болгон укуктарына тиешелүү мыйзамдардын турмушка ашырылуусунун механизмдерин иштеп чыгууга аракет жасалды.

Аялдардын эмгек укуктарынын сакталуусу боюнча чет өлкөлүк алдынкы тажрыйбалар анализге алынган жана алардын Кыргызстандын шарттарына туура келе турган жагдайлары аныкталган.

Диссертациялык изилдөөнүн теориялык жоболору аялдардын эмгегине байланышкан мыйзамдарды кайрадан карап чыгуу, аларга айрым толуктоолорду, өзгөртүүлөрдү киргизүү, мыйзам чыгаруу органдары тарабынан колдонулууга ээ болуусун сунуштоо. Ошондой эле, айрым сунуш-пикирлер жана көз караштар юриспруденция багытындагы мамлекеттин жана укуктук тарыхы, эмгек укугу курсунда, аялдардын эмгек укугу боюнча атайын курстарда окутуучулар жана студенттер тарабынан пайдаланууга сунушталат.

Жыйынтыктап айтканда, бул диссертациялык изилдөөнү өз алдынча аякталган илимий эмгек катары баалап, ачык коргоого татыктуу деп эсептеймин. **Чонатаева Мээримай Салижановнанын “Кыргыз Республикасында аялдардын эмгегин укуктук жөнгө салуу”** аттуу темада жазылган диссертациялык изилдөөсү Кыргыз Республикасынын Улуттук Аттестациялык Комиссиясынын диссертациялык эмгектерге койгон талаптарына толугу менен жооп берет жана 12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын ыйгарууга татыктуу.

Илимий жетекчи, ю.и.д., профессор

Кулдышева Г.К.

